

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

ความเป็นอิสระในการตัดสินใจของตุลาการศาลปกครองในระบอบประชาธิปไตยไทย

จัดทำโดย นายไพฑูรย์ รักษ์ประเทศ
รหัส ๖๕๑๐๒๒

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเป็นอิสระในการตัดสินใจของตุลาการศาลปกครองในระบอบประชาธิปไตยไทย

๑. บทนำ

ความเป็นอิสระในการตัดสินใจของตุลาการเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง องค์การตุลาการในหลายประเทศส่วนใหญ่ที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยรวมถึงประเทศไทย จะมีหลักประกันความเป็นอิสระในการตัดสินใจของตุลาการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๘ ได้บัญญัติรับรองหลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาว่า

“การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง”

มาตรา ๑๘๘ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครอง ต้องมีความเป็นอิสระและดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการ ในศาลปกครองไม่เกินสองคน บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ^๑

จึงเป็นที่แน่นอนว่าการประสิทธิประสาทความยุติธรรม จะบังเกิดผลได้อย่างจริงจังนั้นก็ต่อเมื่อมีตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีด้วยความเป็นอิสระไม่ขึ้นตรงต่อใคร

๒. ระบอบประชาธิปไตยของไทยและหลักการแบ่งแยกอำนาจ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย นำหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามแนวคิดของมองเตสกีเออ (Montesquieu ค.ศ. ๑๖๘๙ – ๑๗๕๕) จากหนังสือเรื่อง The Spirit Of Laws^๒ มาใช้อำนาจอธิปไตย^๓ หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองของรัฐที่มีอิสระ เสรีภาพ และมีความเป็นเอกราช มีอำนาจในการบริหารราชการทั้งกิจการภายในและนอกประเทศ โดยทั่วไปอำนาจอธิปไตยแยกใช้เป็น ๓ ลักษณะ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๕๔ – ๕๖

^๒ Montesquieu , ๑๗๔๘, : Cambridge University Press

^๓ Parliament.go.th

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ”^๔ ซึ่งหมายความว่า ในทางการเมืองประชาชนมีอำนาจสูงสุด แต่การใช้อำนาจทางกฎหมายต้องใช้ผ่านสถาบันนิติบัญญัติ (รัฐสภา) คณะรัฐมนตรี และศาลที่พิพากษา อรรถคดีตามกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และตามขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้นองค์ประกอบของผู้ใช้อำนาจก็คือ ต้องมีสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และสถาบันตุลาการ อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่าอำนาจอธิปไตยตามกฎหมายไม่ได้อยู่ที่รัฐสภาเท่านั้น แต่แยกกันอยู่ใน ๓ สถาบันหลักดังกล่าว ซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุว่าอำนาจใดใหญ่ที่สุดหรือสำคัญกว่ากัน

การกำหนดให้แยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ส่วน และให้มีองค์กร ๓ ฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนนี้ เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยที่ไม่ต้องการให้มีการรวมอำนาจ แต่ต้องการให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันตามหลักของมองเตสกีเออ ดังนี้

๒.๑ อำนาจนิติบัญญัติ

อำนาจนิติบัญญัติหรือสถาบันนิติบัญญัติ หมายถึง สถาบันที่ทำหน้าที่ออกกฎหมาย หรือเรียกว่า “รัฐสภา” ซึ่งประเทศไทยมีรูปแบบเป็นสภาคู่ หรือ ๒ สภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

๒.๑.๑ มาตรา ๘๓^๕ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน ดังนี้

๑) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๓๕๐ คน

๒) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง จำนวน ๑๕๐ คน

๒.๑.๒ มาตรา ๑๐๗^๖ กำหนดให้ วุฒิสภาประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกันหรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชน ซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

๒.๑.๓ รัฐสภาใช้อำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) ออกกฎหมาย

๒) ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

๓) ให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ

๔) แต่งตั้ง และถอดถอนบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๑๕๕^๗ ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่

^๔ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๔

^๕ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๒๒

^๖ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๓๐

^๗ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๔๖

สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด โดยเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ การเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการลงมติแต่งตั้งบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนที่เปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๒.๒ อำนาจบริหาร

อำนาจบริหารหรือสถาบันบริหาร หมายถึงบุคคล คณะบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่นำนโยบาย และกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วไปดำเนินการหรือปฏิบัติ ทั้งในด้านการปกครอง หรือบริหารประเทศ โดยแบ่งเป็นกระทรวง กรม ต่างๆ รวมทั้งด้านการทหาร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติ

พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีกไม่เกิน ๓๕ คน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารประเทศ โดยนายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร ให้ความเห็นชอบตามที่กฎหมายกำหนด โดยกฎหมายกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนาม รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๑๕๘ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน

นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๙ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

นายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกินแปดปีมิได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งติดต่อกันหรือไม่ แต่มิให้นับรวมระยะเวลาในระหว่างที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปหลังพ้นจากตำแหน่ง^๔

มาตรา ๑๖๒^๕ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจง แหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๖๔^๖ กำหนดให้ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยกำหนดให้รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี

^๔ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๔๖

^๕ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๔๗

^๖ ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๔๗

ทั้งนี้ มาตรา ๑๖๕^{๑๑} กำหนดให้ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภานายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภา ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาก็ได้

ดังที่ได้ยกมาตราต่างๆ มาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร แม้จะแยกจากฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ก็ต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกันตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ และอยู่ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๒.๓ อำนาจตุลาการ

อำนาจตุลาการหรือสถาบันตุลาการ หมายถึง ศาล และผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในนามของรัฐหรือในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ การแบ่งแยกอำนาจตุลาการออกมาเป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตย เพื่อให้ฝ่ายตุลาการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพล หรือการถูกบังคับของอำนาจฝ่ายใด โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ผู้พิพากษาและตุลาการพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งก่อนรับหน้าที่ ผู้พิพากษา และตุลาการ ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ตามมาตรา ๑๘๐^{๑๒} และมาตรา ๑๘๑^{๑๓}

การยึดโยงระหว่างอำนาจตุลาการกับอำนาจอื่นนั้น อาทิ การให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลปกครอง โดยมาตรา ๒๕๗ และ ๒๗๗ ไม่รวมถึงผู้พิพากษาหรือประธานศาลฎีกาแต่อย่างใด

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดให้แต่ละศาลทำหน้าที่อย่างเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งประกอบด้วย ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลทหาร

ศาลยุติธรรม สังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้แยกศาลยุติธรรมดังกล่าวออกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรมและมีพระราชบัญญัติศาลยุติธรรมฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๓ จัดตั้งสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานธุรการขึ้นทำหน้าที่บริหารงานยุติธรรมของศาลยุติธรรม

ศาลปกครอง พิจารณาคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด หรือล่าช้าเกินสมควร และเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาตัดสินคดีหรือเกี่ยวกับความไม่แน่ใจในความหมายของรัฐธรรมนูญในแต่ละมาตรา โดยอำนาจหน้าที่แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ รวมถึงการพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ของวุฒิสภาหรือของรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาหรือรัฐสภานั้นมีข้อความขัดแย้งต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่ ถูกตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ รวมถึงมีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทาง

^{๑๑} ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๔๘

^{๑๒} ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๕๔

^{๑๓} ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๕๔

การเมือง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตลอดจนการวินิจฉัยเพื่อยุบพรรคการเมือง

ศาลทหารสังกัดกระทรวงกลาโหม มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ทหารเป็นจำเลยในความผิดทางอาญาเท่านั้น โดยมีทหารเป็นตุลาการทหาร เป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี และมีอัยการศาลทหารเป็นผู้ฟ้องคดี

๓. หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาศาลทหาร

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาศาลทหาร (Independence of the judiciary) เป็นหลักการพื้นฐานของสหประชาชาติ ว่าด้วยความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ (United Nations ' Basic Principles on the Independence of the Judiciary)^{๑๔} ได้กำหนดเงื่อนไขพื้นฐานของความเป็นอิสระและหลักประกันความเป็นอิสระไว้ ดังนี้

๓.๑ ความเป็นอิสระของตุลาการจะต้องได้รับการรับรองจากรัฐและบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของประเทศ เป็นหน้าที่ของรัฐบาลและสถาบันอื่น ๆ ที่จะต้องเคารพและปฏิบัติตามความเป็นอิสระของตุลาการ

๓.๒ ตุลาการจะต้องตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ต่อหน้าพวกเขาอย่างเป็นกลาง บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและเป็นไปตามกฎหมาย โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ

๓.๓ ตุลาการจะมีเขตอำนาจศาลเหนือประเด็นทั้งหมดที่มีลักษณะเป็นตุลาการ และจะต้องมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการตัดสินใจว่าปัญหาที่ยื่นสำหรับการตัดสินใจนั้นอยู่ในความสามารถตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

๓.๔ จะต้องไม่มีการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สมควร และคำตัดสินของศาลจะต้องไม่มีการแก้ไข หลักการนี้ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลหรือการลดหย่อนหรือการเปลี่ยนโทษแต่อย่างใด

๓.๕ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีจากศาลหรือคณะตุลาการทั่วไป โดยใช้กระบวนการทางกฎหมายที่จัดตั้งขึ้น ศาลที่ไม่ใช่กระบวนการทางกฎหมายที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องจะต้องไม่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแทนที่เขตอำนาจศาลที่เป็นของศาลสามัญหรือศาลยุติธรรม

๓.๖ หลักการของความเป็นอิสระของตุลาการต้องถูกกำหนดไว้ให้ตุลาการเพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการยุติธรรมดำเนินการอย่างเป็นธรรมและเคารพสิทธิของคู่กรณี

๓.๗ เป็นหน้าที่ของรัฐสมาชิกแต่ละประเทศในการจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อให้ศาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

๓.๘ ตามปฏิญญาสากลว่าสิทธิมนุษยชน สมาชิกของตุลาการก็เหมือนกับพลเมืองคนอื่น ๆ ที่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก ความเชื่อ การสมาคม และการชุมนุม อย่างไรก็ตาม โดยมีเงื่อนไขว่าในการใช้สิทธิดังกล่าว ผู้พิพากษาจะต้องประพฤติตนในลักษณะที่จะรักษาคดีศรีของตำแหน่งหน้าที่และความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตุลาการอยู่เสมอ

^{๑๔} Basic Principles On The Independence of the judiciary. www.ohchr.org

๓.๙ ผู้พิพากษาจะมีอิสระที่จะจัดตั้งและเข้าร่วมสมาคมผู้พิพากษาหรือองค์กรอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของตน เพื่อส่งเสริมการฝึกอบรมวิชาชีพและปกป้องความเป็นอิสระของการพิจารณาคดี

๓.๑๐ บุคคลที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งตุลาการจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและมีความสามารถพร้อมการฝึกอบรมที่เหมาะสมหรือมีคุณสมบัติทางกฎหมาย วิธีการคัดเลือกตุลาการด้วยวิธีใด ๆ จะต้องป้องกันการแต่งตั้งตุลาการสำหรับเหตุจูงใจที่ไม่เหมาะสม ในการคัดเลือกผู้พิพากษาจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใด ๆ อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่น ๆ ชาติกำเนิดหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะ เว้นแต่เป็นข้อกำหนดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับสำนักงานตุลาการจะต้องเป็นคนชาติของประเทศที่เกี่ยวข้องไม่ถึงว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

๓.๑๑ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษา ความเป็นอิสระ ความมั่นคง ค่าตอบแทนที่เพียงพอ เงื่อนไขการบริการ เงินบำนาญ และอายุเกษียณ จะต้องได้รับการรับรองอย่างเพียงพอโดยกฎหมาย

๓.๑๒ ผู้พิพากษาไม่ว่าจะได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับเลือก จะต้องเป็นผู้ค้ำประกันการดำรงตำแหน่งจนกว่าจะถึงอายุเกษียณตามข้อบังคับหรือวันสิ้นวาระการดำรงตำแหน่งหากมีอยู่

๓.๑๓ การส่งเสริมผู้พิพากษาไม่ว่าระบบดังกล่าวจะมีอยู่ ณ ที่ใด ควรขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถ ความซื่อสัตย์ และประสบการณ์

๓.๑๔ การมอบหมายคดีให้ผู้พิพากษาในศาลที่พวกเขาสังกัดอยู่เป็นเรื่องภายในของการบริหารงานตุลาการ

๓.๑๕ ตุลาการจะต้องถูกผูกมัดโดยความลับทางวิชาชีพเกี่ยวกับการพิจารณาของตน และข้อมูลที่เป็นความลับที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่อื่นนอกจากการพิจารณาคดีในที่สาธารณะ และจะไม่บังคับให้เป็นพยานในเรื่องดังกล่าว

๓.๑๖ โดยไม่กระทบต่อกระบวนการทางวินัยหรือสิทธิอุทธรณ์หรือค่าชดเชยใด ๆ จากรัฐ ตามกฎหมายภายในประเทศ ผู้พิพากษาควรได้รับการยกเว้นจากคดีแพ่งสำหรับค่าเสียหายทางการเงิน สำหรับการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือการละเว้นในการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาคดี

๓.๑๗ ข้อกล่าวหาหรือข้อร้องเรียนต่อผู้พิพากษาที่มีอำนาจหน้าที่ทางศาลและวิชาชีพ จะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ภายใต้ขั้นตอนที่เหมาะสม ผู้พิพากษาย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างยุติธรรม การพิจารณาคดีในระยะเริ่มแรกจะถูกเก็บเป็นความลับ เว้นแต่ผู้พิพากษาจะร้องขอเป็นอย่างอื่น

๓.๑๘ ผู้พิพากษาจะถูกพักงานหรือถอดถอนเฉพาะด้วยเหตุผลของการไร้ความสามารถหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตน

๓.๑๙ การพิจารณาลงโทษทางวินัย ระงับ หรือถอดถอนทั้งหมด ให้พิจารณาตามมาตรฐานการดำเนินการทางศาลที่กำหนดไว้

๓.๒๐ การตัดสินใจในการดำเนินการทางวินัย การระงับ หรือการนำออกควรได้รับการตรวจสอบโดยอิสระ หลักการนี้อาจใช้ไม่ได้กับคำตัดสินของศาลสูงสุดและของสมานิติบัญญัติในการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีในลักษณะเดียวกัน

หลักความเป็นอิสระของศาล เป็นหลักการสากลที่ปรากฏอยู่ในตราสารระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น หลักการพื้นฐานของสหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของตุลาการ โดยจัดทำขึ้นในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ครั้งที่ ๗ ที่นครมิลาโน ตั้งแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ถึง ๖ กันยายน ๒๕๒๘ และได้รับความเห็นชอบโดยที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติ ที่ ๔๐/๓๒ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ และ ๔๐/๑๔๖ ของวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๒๘

๔. หลักความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครอง

หลักความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครอง เป็นหลักการพื้นฐานของศาลปกครอง ซึ่งได้กำหนดหลักประกันความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครองของไทย มีดังนี้

๔.๑ จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง

เนื่องจากศาลปกครองได้จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ดังนั้น ตุลาการศาลปกครองนอกจากจะต้องมีวินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครองโดยเคร่งครัดแล้ว ยังจำเป็นต้องมีจริยธรรมอันดีงามและเหมาะสมไว้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมแก่ประชาชนและสังคมโดยรวม ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง จึงกำหนดจริยธรรมตุลาการศาลปกครองไว้ดังต่อไปนี้^{๑๕}

๔.๑.๑ หน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง คือ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งจักต้องปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนด้วยว่าตนปฏิบัติเช่นนี้อย่างเคร่งครัดครบถ้วน เพื่อการนี้ตุลาการศาลปกครองจักต้องยึดมั่นในระบอบคุณธรรมและความเป็นอิสระของตน และเทิดทูนไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการศาลปกครอง

๔.๑.๒ ตุลาการศาลปกครองจักต้องพิจารณาคดีโดยไตร่ตรอง สุขุม รอบคอบและไม่ชักช้า ฟังคัดการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่จำเป็นออกเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

๔.๑.๓ ในการไต่สวนและการนั่งพิจารณาคดี ตุลาการศาลปกครองจักต้องวางตนเป็นกลางและปราศจากอคติ สำรวมตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ แต่งกายเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ ทั้งฟังไต่สวนซักถาม และฟังความจากคู่กรณีรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างตั้งใจ ให้ความเสมอภาคและมีเมตตาธรรม

^{๑๕} จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง (ฉ.๓/๒๕๖๓)

๔.๑.๔ ตุลาการศาลปกครองจักต้องควบคุมการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งจักต้องมีให้ผู้ใดประพฤตินไม่สมควรในศาล

๔.๑.๕ ตุลาการศาลปกครองจักต้องละเว้นการกล่าวถึงข้อเท็จจริงในคดีที่อาจกระทบต่อบุคคลใดไม่วิจารณ์หรือให้ความเห็นแก่คู่กรณีหรือบุคคลภายนอกเกี่ยวกับคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาหรือกำลังจะขึ้นสู่ศาล หรืออยู่ในข่ายที่อาจขึ้นสู่ศาลได้

๔.๑.๖ ตุลาการศาลปกครองพึงถอนตัวจากการพิจารณาและพิพากษาคดีเมื่อมีเหตุผลที่ตนอาจถูกคัดค้านได้ตามกฎหมาย หรือเมื่อมีเหตุประการอื่นที่เกี่ยวกับตัวตุลาการศาลปกครอง อันอาจทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเสียความยุติธรรม และจักต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการจงใจตุลาการศาลปกครองซึ่งพิจารณาพิพากษาคดีนั้นในภายหลังในประการที่อาจทำให้เสียความยุติธรรมได้

๔.๑.๗ เมื่อจะพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีเรื่องใด ตุลาการศาลปกครองจักต้องละวางอคติทั้งปวงเกี่ยวกับคู่กรณีหรือคดีเรื่องนั้น ทั้งจักต้องวินิจฉัยโดยไม่ชักช้าและไม่เห็นแก่ผู้ใด

๔.๑.๘ เพื่อให้งานธุรการของศาลมีประสิทธิภาพ ตุลาการศาลปกครองจักต้องควบคุมดูแลให้ผู้อยู่ใต้กำกับดูแลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และอย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งจักต้องเอาใจใส่ดูแลสนับสนุนส่งเสริม อนุเคราะห์ผู้อยู่ใต้กำกับดูแลอย่างเป็นธรรมตามควรแก่กรณี และพึงให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าวตรงตามความเป็นจริงโดยปราศจากอคติ

๔.๑.๙ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือประกอบกิจการใดอันอาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเกียรติศักดิ์ของตุลาการศาลปกครอง

๔.๑.๑๐ ตุลาการศาลปกครองไม่พึงแสดงความคิดเห็นใด ๆ ต่อสาธารณชนอันอาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเกียรติศักดิ์ของตุลาการศาลปกครอง

๔.๑.๑๑ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนในการดำเนินคดีหรือรับเป็นผู้เรียบเรียง ผู้เขียน ผู้พิมพ์คำร้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำร้อง คำขอ หรือคำแถลงใด ๆ ในคดี

๔.๑.๑๒ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่เข้ากระทำการ ร่วมกระทำการ หรือสนับสนุนในการโฆษณา หาเสียง หรือชักชวนใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการฝักใฝ่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้แทนทางการเมืองอื่นใด

๔.๑.๑๓ ตุลาการศาลปกครองจักต้องระมัดระวังมิให้การประกอบวิชาชีพ อาชีพ หรือการงานอื่นใด ของคู่สมรส ญาติสนิท หรือบุคคลซึ่งอยู่ในครัวเรือนของตน มีลักษณะเป็นการกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเกียรติศักดิ์ของตุลาการศาลปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไปในการประສາทความยุติธรรมของตุลาการศาลปกครอง

๔.๑.๑๔ ตุลาการศาลปกครองจักต้องละเว้นการคบหาสมาคมกับคู่กรณี หรือบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับคดีความ หรือบุคคลซึ่งมีความประพฤติหรือมีชื่อเสียง

ในทางเสื่อมเสีย อันอาจจะกระทบต่อความเชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไปในการประสาทความยุติธรรมของตุลาการศาลปกครอง

๔.๑.๑๕ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการหาเสียงเพื่อจูงใจให้ผู้ใดลงคะแนนหรืองดเว้นลงคะแนนเลือกตนเองหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการใด ๆ

๔.๑.๑๖ ตุลาการศาลปกครองจักต้องยึดถือจริยธรรมโดยดำรงตนมิให้เสื่อมเสียและยึดมั่นอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และประเพณีอันดีงาม ทั้งต้องวางตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป

๔.๒ หลักความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครองในการพิจารณาคดี

ความเป็นอิสระในการพิจารณาตัดสินคดีนั้น การพิจารณาวินิจฉัยของศาลมีระบบตรวจสอบถ่วงดุลในตัวเองและสามารถถูกตรวจสอบได้โดยสาธารณชนหลายประการดังจะกล่าวต่อไปนี้

๔.๒.๑ หลักการตรวจสอบถ่วงดุลภายในองค์กรตุลาการเอง

การตรวจสอบถ่วงดุล ระหว่างตุลาการด้วยกันเองจากระบบวิธีพิจารณาคดีปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีต้องทำโดยองค์คณะระบบการส่งจ่ายคดี หลักการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีโดยตุลาการเจ้าของสำนวน และการกำหนดให้มีระบบตุลาการผู้แถลงคดี มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) การตัดสินคดีต้องทำโดยองค์คณะ

การพิจารณาวินิจฉัยตัดสินคดีศาลปกครองสูงสุดต้องมีตุลาการในศาลปกครองสูงสุดอย่างน้อยห้าคนจึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาและศาลปกครองชั้นต้นต้องมีตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นอย่างน้อยสามคนจึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา^{๑๖} และประเภทองค์คณะในระบบกฎหมายไทยนั้นแบ่งเป็นสองประเภท คือ องค์คณะ(ปกติ) และองค์คณะประชุมใหญ่ และ “เมื่อเสร็จสิ้นการแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีแล้วให้ตุลาการหัวหน้าคณะนัดประชุมปรึกษาเพื่อพิพากษาหรือมีคำสั่งในวันเดียวกันนั้นหรือวันอื่น”^{๑๗}

ในระบบของไทยนั้น กฎหมายยังกำหนดไว้ด้วยว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามความคิดเห็นของฝ่ายข้างมาก และในกรณีที่ตุลาการในศาลปกครองผู้ใดมีความเห็นแย้งยังสามารถทำความเห็นแย้งไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้^{๑๘}

(๒) การส่งจ่ายคดี

การส่งจ่ายคดีในศาลปกครองสูงสุดเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานศาลปกครองสูงสุด การส่งจ่ายคดีในศาลปกครองชั้นต้นเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งการส่งจ่าย

^{๑๖} มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๑๗} ข้อ ๘๙ ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

^{๑๘} มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

คดีของผู้บริหารศาลนั้น ในกรณีที่มีการจัดองค์คณะที่มีความเชี่ยวชาญในประเภทคดีด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการเฉพาะต้องจ่ายสำนวนคดีให้ตรงกับความเชี่ยวชาญขององค์คณะจัดไว้^{๑๙}

เมื่อได้มอบสำนวนคดีให้แก่ตุลาการเจ้าของสำนวนคนใดหรือได้จ่ายสำนวนให้แก่องค์คณะใดแล้ว ห้ามมิให้มีการเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนคดี เว้นแต่เมื่อมีการโอนคดีตามที่ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกำหนด หรือเมื่อมีการคัดค้านตุลาการเจ้าของสำนวนหรือ ตุลาการในองค์คณะหรือมีตุลาการไม่ครบองค์คณะสำหรับกรณีโอนสำนวนหรือตุลาการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะมีคดีค้างอยู่จำนวนมาก และตุลาการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะนั้นขอเสียสละสำนวนที่รับผิดชอบอยู่^{๒๐}

(๓) ความเป็นอิสระ ของตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการเจ้าของสำนวนจะทำหน้าที่ตรวจสอบสภาพแสวงหาข้อเท็จจริง และเปิดโอกาสแต่ละฝ่ายแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันหรือหักล้าง ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายได้ซึ่งเป็นไปตามหลักการฟังความทุกฝ่าย และให้ตุลาการเจ้าของสำนวนตรวจสอบและเสนอความเห็นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อองค์คณะเพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป^{๒๑} ทั้งนี้ ตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอความเห็นต่อองค์คณะโดยจัดทำเป็นบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการเจ้าของสำนวนแม้จะมีอำนาจหน้าที่ในการแสวงหา แต่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลด้วย ส่วนการทำบันทึกความเห็นของตุลาการเจ้าของสำนวนนั้น จะเป็นแนวคำวินิจฉัยของศาลต่อไปหรือไม่นั้น ย่อมต้องขึ้นอยู่กับองค์คณะว่าจะเห็นด้วยเป็นเสียงส่วนใหญ่หรือไม่

(๔) การตรวจสอบถ่วงดุลโดยระบบตุลาการผู้แถลงคดี

ตุลาการเจ้าของสำนวน จะต้องส่งมอบสำนวนให้ตุลาการผู้แถลงคดี การแต่งตั้งผู้แถลงคดีปกครองให้เป็นอำนาจของอธิบดีศาลปกครอง ชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณีโดยแต่งตั้งจากตุลาการศาลปกครองในศาลนั้นที่มีใช้ตุลาการในองค์คณะพิจารณาพิพากษา โดยในศาลปกครองสูงสุดนั้นอาจตั้งผู้แถลงคดีจากศาลปกครองชั้นต้นได้^{๒๒} คำแถลงการณ์ในระบบกฎหมายต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ คดีที่เป็นเรื่องเร่งด่วน หรือมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายไม่ยุ่งยากหรือคำแถลงการณ์ในคดีเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา^{๒๓} โดยผู้แถลงคดีต้องจัดทำบันทึกคำแถลงการณ์ติดไว้ในสำนวนเสมอ

๔.๒.๒ หลักการตรวจสอบได้โดยสาธารณชน

การนั่งพิจารณาคดีจะต้องกระทำโดยเปิดเผย ดังนั้น สาธารณชนย่อมทราบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ความเห็นของคู่กรณี คำวินิจฉัยของตุลาการผู้แถลงคดีที่วินิจฉัยเรื่องนั้นอย่าง

^{๑๙} มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๒๐} มาตรา ๕๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๒๑} มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๒๒} มาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๒๓} ข้อ ๖๓ วรรคสอง ของระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

อิสระ เพื่อใช้เปรียบเทียบกับคำพิพากษาขององค์คณะต่อไป การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในศาลปกครองยังต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่กรณี^{๒๔} และสำนักงานศาลปกครองต้องจัดให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองไว้ที่ศาลปกครองเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจดูหรือขอสำเนาที่มีการรับรองถูกต้องได้^{๒๕} และจัดพิมพ์เผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดของศาลปกครองและความเห็นของผู้แถลงคดีปกครอง^{๒๖} และคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดของศาลปกครองจะต้องระบุข้อเท็จจริง คำวินิจฉัย และเหตุผลแห่งคำวินิจฉัย และเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยเสมอ^{๒๗} บุคคลใด สามารถวิจารณ์การพิจารณาหรือการพิพากษาคดีของศาลปกครองได้ไม่ผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือดูหมิ่นศาลหรือตุลาการแต่ต้องทำโดยสุจริตด้วยวิธีการทางวิชาการ^{๒๘}

๔.๓ หลักประกันความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครอง

องค์กรตุลาการมีระบบการบริหารงานบุคคลที่ปลอดจากการถูกแทรกแซงจากองค์กรภายนอกและภายในองค์กรตุลาการ หลักประกันความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครองพิจารณาจากระบบต่าง ๆ ดังนี้

๔.๓.๑ องค์กรบริหารงานบุคคลที่เป็นอิสระ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง” (ก.ศป.) ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ
(๒) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นตุลาการศาลปกครองจำนวนสิบคน ดังนี้

(ก) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนหกคนซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(ข) ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นจำนวนสี่คนซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

(๓) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองจำนวนสองคน ที่ได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นเลขานุการของ ก.ศป. และให้ ก.ศป. แต่งตั้งข้าราชการฝ่ายศาลปกครองจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ^{๒๙}

^{๒๔} มาตรา ๖๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒

^{๒๕} มาตรา ๖๙ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๒๖} มาตรา ๖๙ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒

^{๒๗} มาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒

^{๒๘} มาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒

^{๒๙} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓๕

๔.๓.๒ ระบบเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งที่เป็นอิสระ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ ได้กำหนดให้ตุลาการศาลปกครองได้รับเงินเดือนตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติ ซึ่งต่างจากระบบบัญชีข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ

๔.๓.๓ การโยกย้ายตุลาการต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าตัวก่อน

มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดรับรองไว้ว่า การย้ายตุลาการศาลปกครองผู้ใดไปดำรงตำแหน่งอื่นในศาลปกครอง จะต้องได้รับความยินยอมจากตุลาการศาลปกครองผู้นั้น และให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจแต่งตั้ง ได้โดยความเห็นชอบของ ก.ศป. ตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แต่ทั้งนี้ หลักดังกล่าวมิให้ใช้กับกรณีที่เป็นกรณีเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นหรือเป็นการย้ายประจำปี หรือเป็นกรณีที่อยู่ระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย หรือตกเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว

๕. ตัวอย่างแนวคำพิพากษาของศาลปกครอง

ระบบตุลาการที่เป็นอิสระเป็นหนึ่งในเสาหลักของระบอบประชาธิปไตย สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ตุลาการแต่ละคนจะต้องมี คือความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ตุลาการต้องมีเสรีภาพในการใช้อำนาจตามกฎหมาย โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ สื่อ หรือบุคคลที่มีอำนาจต่าง ๆ ตัวอย่างแนวคำพิพากษาของศาลปกครองต่อไปนี้เป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นอิสระของตุลาการว่าตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงในคดีตามหลักกฎหมายและไม่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกหรือไม่ อย่างไร รายละเอียดดังนี้

๕.๔.๑ ศาลปกครองกลางพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งกระทรวงการคลังที่เรียกให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีโครงการรับจำนำข้าว

เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔ ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาในคดีที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ นายอนุสรณ์ อมรฉัตร ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ กับ นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ปลัดกระทรวงการคลัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ สำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ กระทรวงการคลัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ กรมบังคับคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ อธิบดีกรมบังคับคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ เจ้าพนักงานบังคับคดี สำนักงานบังคับคดีแห่ง กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๙ ซึ่งศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดี ทั้ง ๔ คดี เข้าด้วยกัน

ผู้ฟ้องคดีทั้งสองฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ ได้มีคำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ เรียกให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน ๓๕,๗๑๗,๒๗๓,๐๒๘.๒๓ บาท ให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ กรณีผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรีและในฐานะประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ปลอมให้มีการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวและเพิกเฉยไม่ระงับยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการตาม

อำนาจหน้าที่ และคำสั่งของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ถึงที่ ๙ ที่ให้ทำการยึด आयัตทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อดำเนินการขายทอดตลาด พร้อมกับมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และที่ ๖ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเกิดจากคำสั่งดังกล่าว เป็นเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย ให้แก่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ในส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับความเดือดร้อนเสียหายการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และที่ ๖ มีคำสั่งตามหนังสือลับ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๒๐๖/ล ๒๑๗๔ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ที่ยกคำร้องขอถอนส่วนในฐานะเจ้าของรวมของผู้ฟ้องคดีที่ ๒

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า คำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่มีเหตุที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จำเป็นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจากคำสั่งดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ถึงที่ ๙ จึงไม่มีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดำเนินการยึด आयัตทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อดำเนินการขายทอดตลาด และไม่มีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองดำเนินการยึด आयัตทรัพย์สินที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ อ้างว่าตนมีกรรมสิทธิ์ร่วมกับผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อดำเนินการขายทอดตลาด โดยมีมูลเหตุ มาจากคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

พิพากษาเพิกถอนคำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ที่เรียกให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน ๓๕,๗๑๗,๒๗๓,๐๒๘.๒๓ บาท เพิกถอนคำสั่ง ประกาศ และการดำเนินการใด ๆ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ถึงที่ ๙ ในการยึด आयัตทรัพย์สิน เพื่อดำเนินการขายทอดตลาดที่สืบเนื่องจากคำสั่งกระทรวงการคลังดังกล่าว และเพิกถอนคำสั่งกระทรวงการคลัง ตามหนังสือลับ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๒๐๖/ล ๒๑๗๔ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ที่ยกคำร้องขอถอนส่วนในฐานะเจ้าของรวมของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก^{๓๐}

นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า คดีนี้ยังไม่ถึงที่สุด ที่ผ่านมารัฐบาลได้ยึด आयัตทรัพย์สินของนางสาวยิ่งลักษณ์มาบางส่วน และอยู่ระหว่างจะยึดต่อ ไม่เช่นนั้นหากคืนไปแล้ว พลิกกลับมาชนะจะเอาทรัพย์สินกลับมาอีก ทำแบบนี้ไม่ได้ ต้องรอผลคดีให้สิ้นสุดก่อน เช่น บ้านของนางสาวยิ่งลักษณ์ ที่ซอยโยธินพัฒนา ต้องยึดไว้ แต่ไม่ได้ทำอะไรหยุดเอาไว้ทั้งหมด แล้วรอดำเนินคดีในศาลปกครองสูงสุดต่อไป โดยรัฐบาลยื่นอุทธรณ์ต่อศาลภายใน ๓๐ วัน และปล่อยให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าของทุกขั้วกันไป^{๓๑}

๕.๔.๒ ศาลปกครองพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ไล่ออกอาจารย์สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล

โดยที่ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ บ. ๗๘/๒๕๕๙ (คดีนายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล) เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ ซึ่งคดีดังกล่าวอยู่ในความสนใจของประชาชนและสื่อมวลชน ดังนั้น เพื่อให้สาธารณชนได้ทราบถึงสาระสำคัญของคำพิพากษาดังกล่าว สำนักงานศาลปกครองจึงขอสรุปย่อคำพิพากษาดังกล่าว ดังต่อไปนี้

^{๓๐} ชาวศาลปกครอง ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๔

^{๓๑} www.js๑๐๐.com

คดีนี้ นายสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ยื่นฟ้องอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ บ. ๔๐๘/๒๕๕๘ ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ ๓๕๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่ลงโทษไล่ออกผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ เพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกอุทธรณ์ ศาลปกครองกลางพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในเนื้อหาของคดีว่าคำสั่งดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ฟ้องคดีมีพฤติการณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่ปรากฏในคำสั่งไล่ออกระบุว่าผู้ฟ้องคดีไม่มาปฏิบัติราชการและรับมอบหมายภาระงานสอนนับตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยมิได้รับอนุมัติการลาไปปฏิบัติงานในประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ และมีได้มีการลาในเรื่องอื่นใด เป็นการจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการในเรื่องการลาและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ทำให้มหาวิทยาลัย ฯ ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง และเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่

โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเรื่องขอไปปฏิบัติงานภายในประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการเพื่อทำงานวิจัย เรื่อง ปรัชญาประวัติศาสตร์ และสังคมของเฮเกล มีกำหนด ๑ ปี โดยมีระยะเวลาเริ่มต้นงานวิจัยในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ และสิ้นสุดในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาก่อนว่า จะถือว่าผู้ฟ้องคดีได้ไปปฏิบัติงานภายในประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ ตามที่ได้ยื่นเรื่องขออนุมัติไว้หรือไม่ ซึ่งศาลได้พิเคราะห์ข้อเท็จจริงแห่งกรณี กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทางปฏิบัติในเรื่องนี้ของมหาวิทยาลัยแล้วเห็นว่า กรณีการอนุมัติให้อาจารย์ไปปฏิบัติงานตามระเบียบทบวงมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๔ ไม่ใช่การยื่นเรื่องขอลาราชการเพื่อหยุดการปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างนั้นที่จะต้องได้รับอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บังคับบัญชาอย่างชัดแจ้งก่อน จึงจะหยุดราชการได้ แต่มีลักษณะเป็นการขอไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในสถานที่อื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัยเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ซึ่งแม้กรณีนี้อธิการบดีฯ จะยังไม่ได้ลงนามอนุมัติในคำขอไปปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีก็ตาม แต่กระบวนการสำคัญในการพิจารณาเรื่องคุณสมบัติของผู้ขอลักษณะและความเหมาะสมของเรื่องที่จะทำการวิจัย และระยะเวลาที่วิจัย ฯลฯ ซึ่งระเบียบฯ กำหนดให้ดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาโดยหัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะกรรมการประจำคณะฯ ได้เสร็จสิ้นไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ อันเป็นวันเริ่มต้นการทำวิจัย โดยที่กำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการทำวิจัยถือเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากจะต้องชะลอการไปปฏิบัติงานวิจัยไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับการอนุมัติจากอธิการบดีฯ ซึ่งไม่แน่นอนว่าการอนุมัติดังกล่าวจะเกิดขึ้นเมื่อใด ย่อมกระทบต่อกระบวนการทำวิจัยและความประสบความสำเร็จของงานวิจัย ประกอบกับก่อนหน้านั้นเคยมีกรณีที่มหาวิทยาลัยฯ มีคำสั่งอนุมัติการไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการของผู้ฟ้องคดีในภายหลังเมื่อผู้ฟ้องคดีกลับจากปฏิบัติงานตามที่มีคำขอแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเมื่อวันเริ่มต้นของการวิจัย คือ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ มาถึง ผู้ฟ้องคดีสามารถไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการได้เลย โดยไม่ต้องรอการอนุมัติจากอธิการบดีฯ ก่อน

อีกทั้งตามคำสั่งไล่ออกที่พิพาทระบุให้คำสั่งมีผลนับตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป ซึ่งเท่ากับว่า ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันเริ่มต้นของการวิจัย คือ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ จนถึงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ มหาวิทยาลัยฯ ก็เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ตั้งใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และละทิ้งหน้าที่ราชการ กรณีจึงต้องถือว่า ผู้ฟ้องคดีได้ไปปฏิบัติงานภายในประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ ตามที่ได้ยื่นเรื่องขออนุญาตไว้ ต่อมาเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า หัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ และลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งถือว่าอยู่ระหว่างปฏิบัติงานภายในประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ กลับไปปฏิบัติราชการและรับมอบหมายภาระงานสอน แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้กลับไปปฏิบัติราชการที่คณะฯ จึงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า กรณีดังกล่าวจะถือว่าผู้ฟ้องคดีมีพฤติการณ์ที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ เห็นว่าเมื่อในทางพิจารณาถือว่าผู้ฟ้องคดีอยู่ระหว่างปฏิบัติงานนอกมหาวิทยาลัยฯ ตามระเบียบทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนั้น จึงต้องนำหลักเกณฑ์ตามระเบียบทบวงมหาวิทยาลัยดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้กลับมาปฏิบัติราชการมาประกอบการวินิจฉัย โดยตามระเบียบดังกล่าวกำหนดว่า ผู้ที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ไปปฏิบัติงานภายในประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการกลับมาปฏิบัติราชการคือ ผู้อนุมัติ ซึ่งในกรณีของผู้ฟ้องคดีคือ อธิการบดีฯ เช่นนี้แล้วหากหัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมมีความจำเป็นต้องให้ผู้ฟ้องคดีกลับไปปฏิบัติราชการประจำเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ก็ชอบที่จะนำเสนอความจำเป็นดังกล่าวต่ออธิการบดีฯ เพื่อมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไปปฏิบัติราชการ การมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีกลับมาปฏิบัติราชการโดยไม่ได้อ้างถึงคำสั่งของอธิการบดีฯ ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีคำสั่ง ไม่อนุมัติคำขอไปปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดี โดยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเพิ่งมีคำสั่งยกเลิกการขออนุมัติลาไปปฏิบัติงานฯ ของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘ อันเป็นการสั่งการภายหลังจากที่หัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีกลับมาปฏิบัติราชการนานกว่าหนึ่งเดือน และภายหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการ ในช่วงเวลานับจากวันที่หัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีกลับมาปฏิบัติราชการดังกล่าว จนถึงวันก่อนวันที่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการมีคำสั่งยกเลิกการขออนุมัติลาของผู้ฟ้องคดี (ระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๘) ย่อมเป็นสภาวะการณ์ที่ยังไม่แน่ชัดว่าเรื่องขอลาไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ และเรื่องขอลาออกจากราชการของผู้ฟ้องคดี จะได้รับอนุมัติจากอธิการบดีฯ หรือไม่ และผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นใบลาประเภทอื่นต่อผู้บังคับบัญชาหรือไม่ ประกอบกับในการพิจารณาความผิดวินัยของข้าราชการที่มีพฤติการณ์ “จงใจ” ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ นั้น จะต้องได้ความด้วยว่า ข้าราชการผู้นั้นได้รู้หรือทราบข้อเท็จจริงที่อยู่แล้วว่า การกระทำของตนเข้าลักษณะเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการ แต่ก็ยังเจตนาแสดงพฤติการณ์ที่ฝ่าฝืนดังกล่าว ซึ่งกรณีของผู้ฟ้องคดีย่อมหมายถึงการที่ผู้ฟ้องคดีได้รู้และทราบ ในข้อเท็จจริงที่ว่า คำขอไปปฏิบัติงาน ของผู้ฟ้องคดีได้ถูกยกเลิกแล้วและผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่ต้องกลับไปปฏิบัติราชการที่มหาวิทยาลัยฯ ดังเดิม ซึ่งตามรายงานการสอบสวนไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งยกเลิกการขออนุมัติไปปฏิบัติงานฯ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ตลอดจนไม่ปรากฏพฤติการณ์อื่น ๆ ของผู้ฟ้องคดีซึ่งได้กระทำขึ้นภายหลังมหาวิทยาลัยฯ ยกเลิกคำขออนุมัติไป

ปฏิบัติงานฯ อันจะอนุমানพฤติการณ์และนำมาวินิจฉัยความผิดวินัยได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้รู้และทราบเรื่องดังกล่าว และรู้ถึงหน้าที่ที่ต้องกลับไปปฏิบัติราชการที่มหาวิทยาลัยฯ ดังเดิม แต่ก็ยัง “จงใจ” ฝ่าฝืนไม่ยอมกลับไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้กลับมาปฏิบัติราชการประจำตามหนังสือแจ้งของหัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์และคณบดีคณะศิลปศาสตร์ดังกล่าว จึงเป็นพฤติการณ์ที่มีเหตุผลตามสมควร และถือไม่ได้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีมีพฤติการณ์จงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการที่อธิการบดีฯ จะนำมาเป็นเหตุออกคำสั่งลงโทษทางวินัย ผู้ฟ้องคดีได้ ดังนั้น คำสั่งลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการและคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่เพิกถอนคำสั่งของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม หากในช่วงระยะเวลาภายหลังวันที่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการมีคำสั่งยกเลิกการขออนุมัติลาไปปฏิบัติงานภายในประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการของผู้ฟ้องคดีแล้ว ผู้ฟ้องคดียังคงไม่มาปฏิบัติราชการ และอธิการบดีฯ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีการกระทำที่เป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผนของทางราชการ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานเกินกว่าสิบห้าวันในช่วงเวลาดังกล่าว อันเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังการดำเนินการสอบสวนและการลงโทษในคดีนี้ ก็เป็นเรื่องที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะไปพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

ศาลปกครองกลางพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ ๓๕๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่ลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ และเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่เพิกถอนคำสั่งของผู้ฟ้องคดี โดยให้มีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ที่มีคำสั่งและคำวินิจฉัยดังกล่าว^{๓๒}

๕.๔.๓ ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้นยกฟ้อง ในคดีที่ พล.ต.อ. เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส ฟ้องขอเพิกถอนคำสั่งอธิบดีกรมเจ้าท่า ที่ให้เรือถอนสิ่งล่อล่าน้ำในแม่น้ำแควน้อย (ว.๖๐๐/๒๕๖๔)

คดีพลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส ฟ้องขอเพิกถอนคำสั่งอธิบดีกรมเจ้าท่า ที่ให้เรือถอนสิ่งล่อล่าน้ำในแม่น้ำแควน้อย

เนื่องจากศาล ฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่มีที่ดินบางส่วนที่อยู่นอกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเป็นที่งอกริมตลิ่งนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า กระแสน้ำในแม่น้ำแควน้อย มีความรุนแรงและเชี่ยวกรากกัดเซาะที่ดินริมตลิ่งในที่ดินของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีในการขออนุญาตทิ้งหินกันน้ำเซาะ ย่อมไม่อาจเป็นไปได้เลยว่าจะเกิดที่งอกริมตลิ่งออกจากที่ดินของผู้ฟ้องคดี แต่เป็นที่ดินที่ผู้ฟ้องคดี ได้ว่าจ้างให้ถมดินลงไปแม่น้ำแควน้อยพื้นที่ประมาณ ๑,๕๐๐ ตารางเมตร แล้วผู้ฟ้องคดีได้ทำประโยชน์ในที่ดินส่วนนี้โดยการปลูกต้นไม้ จัดพื้นที่เป็นสวนหย่อมและทำทางเท้า ซึ่งปูด้วยหินแผ่นไปตามแม่น้ำแควน้อย

^{๓๒} ข้าราชการศาลปกครอง ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๔

การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนการอนุญาตของเจ้าท่าภูมิภาคที่ ๓ สาขากาญจนบุรี โดยมีการทิ้งหิน เกินกว่าแนวเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดีลงในแม่น้ำแควน้อยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ตามมาตรา ๑๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ จึงเป็นการทิ้งหินถมดินลงในแม่น้ำแควน้อยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ฯ และเมื่อผู้ฟ้องคดีได้ปลูกต้นไม้ทำเป็นสวนหย่อม และทำทางเท้าซึ่งปูด้วยแผ่นหิน การกระทำดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการปลูกสร้างสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปในน้ำ หากได้มีลักษณะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้รับอนุญาตให้ทิ้งหินกั้นน้ำชะลงในแม่น้ำ แต่อย่างไรก็ตาม จึงถือว่าเป็นการกระทำสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปในแม่น้ำแควน้อยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ตามมาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งเจ้าท่าภูมิภาคที่ ๓ สาขากาญจนบุรี ผู้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมเจ้าท่า จึงมีอำนาจตามมาตรา ๑๑๘ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน โดยมีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนสิ่งล่วงล้ำในแม่น้ำแควน้อยได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น การที่เจ้าท่าภูมิภาคที่ ๓ สาขากาญจนบุรี มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการรื้อถอนสิ่งล่วงล้ำในลำน้ำในแม่น้ำแควน้อยออกให้พ้นเสียจากแม่น้ำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของปลัดกระทรวงคมนาคมที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ประเด็นอื่นของผู้ฟ้องคดีอีก เนื่องจากไม่อาจทำให้คำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลง^{๓๓}

๕.๔.๔ ศาลปกครองยะลาพิพากษาให้ “ผู้ปกครอง – นักเรียนมุสลิม” ชนะคดีกลุ่ม อริยาบโรงเรียนอนุบาลปัตตานี

ศาลปกครองยะลาพิพากษาให้ “ผู้ปกครอง – นักเรียนมุสลิม” ชนะคดีกลุ่มอริยาบ โรงเรียนอนุบาลปัตตานี สั่งเพิกถอนระเบียบสถานศึกษา เปิดช่องให้เด็กอิสลามแต่งกายตามหลักศาสนาได้ หลังร้องมานานกว่า ๔ ปี ด้านชาวพุทธในพื้นที่เชิญชวนออกมาให้กำลังใจวัด ซึ่งเจตนาแต่งกายตามระเบียบไม่ให้เกิดความแตกแยก

ศาลปกครองยะลาได้นัดฟังคำพิพากษาคดีที่ผู้ปกครองนักเรียนมุสลิมโรงเรียนอนุบาลปัตตานี ยื่นร้องต่อศาลปกครอง กรณีโรงเรียนอนุบาลปัตตานีออกคำสั่งห้ามนักเรียนมุสลิมสวมอริยาบมาเรียน เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๕ โดยระบุว่า เป็นกฎข้อห้ามของโรงเรียน

ก่อนหน้านี้ ทางผู้ปกครองนักเรียนได้ยื่นขอคุ้มครองชั่วคราวต่อศาลปกครองจังหวัดสงขลาและศาลปกครองสงขลา ได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ห้ามโรงเรียนลงโทษนักเรียนที่แต่งกายไม่ตรงตามระเบียบและให้ทุเลาการบังคับตามระเบียบของโรงเรียนไว้ก่อนแล้ว

สำหรับคำพิพากษา ศาลปกครองยะลาได้มีคำสั่งเพิกถอน “ระเบียบโรงเรียนอนุบาลปัตตานี วัดนพวงศาราม ว่าด้วยการควบคุมและดูแลความประพฤติ การลงโทษ และการตัดคะแนนความประพฤติของนักเรียน พ.ศ. ๒๕๖๑” หมวดที่ ๓ ว่าด้วยเครื่องแบบและการแต่งกายของ

^{๓๓} ข่าวศาลปกครอง ๒๓ ก.ค. ๒๕๖๔ (ADMINCORT.GO.TH)

นักเรียน ในส่วนที่มีได้กำหนดลักษณะเครื่องแต่งกายและการแต่งกายของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยให้สามารถแต่งเครื่องแบบและการแต่งกายตามข้อกำหนดของอิสลามได้^{๓๔}

๕.๔.๕ ศาลปกครองสูงสุด พิพากษายื่นให้ ภรรยาและทายาทของนายสมัคร สุนทรเวช อดีตผู้ว่าราชการ กทม. ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายกว่า ๕๘๗ ล้านบาท กรณีจัดซื้อรถและเรือดับเพลิง กทม.

ศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๕ ได้มีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองกลางให้คุณหญิงสุรรัตน์ สุนทรเวช ภรรยา นายสมัคร สุนทรเวช อดีตผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร, นางกาญจนากร ไชยลาภ และนางกานดาภา มุ่งถิ่น ทายาทมรดกของนายสมัครต้อง ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายให้แก่กรุงเทพมหานคร กรณีที่นายสมัคร กระทำความคิดเกี่ยวกับการจัดซื้อรถ – เรือดับเพลิง หลัง ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดว่า ร่วมกันกับ บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ม ซอยก่ จำกัด ของประเทศออสเตรเลีย กำหนดราคาซื้อขายให้สูงเกินจริง

โดยศาลปกครองสูงสุดให้เหตุผลว่า เมื่อนายสมัคร สุนทรเวช เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อ ฯ จึงควรต้องรับผิดชอบต่อกรุงเทพมหานคร ในอัตราร้อยละ ๓๐ ของมูลค่าความเสียหายจากเงิน จำนวน ๑,๙๕๘,๖๐๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดชอบ ๕๘๗,๕๘๐,๐๐๐ บาท และเมื่อความรับผิดชอบอันเกิดจากการกระทำละเมิดของนายสมัครต่อผู้ฟ้องคดีเป็นความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นเงิน มิใช่ความรับผิดชอบซึ่งตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของนายสมัครผู้ตายโดยแท้ ดังนั้น ทายาทโดยธรรมของนายสมัครทั้งสามคน จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่กรุงเทพมหานคร โดยไม่เกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดให้แก่ตน ตามมาตรา ๑๖๐๐ และมาตรา ๑๖๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงพิพากษาให้ทายาทโดยธรรมของนายสมัคร ทั้งสามคนรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน จำนวน ๕๘๗,๕๘๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ พ.ย.๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๐ เม.ย.๒๕๕๖ และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ยใหม่ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๑ เม.ย.๒๕๖๔ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

ทั้งนี้ หากคดีที่กรุงเทพมหานครฟ้องบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์มซอยก่ จำกัด ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขอให้เพิกถอนสัญญาซื้อขาย เรียกว่าทรัพย์สิน โดยศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม หรือคณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของ ICC มีคำวินิจฉัยชี้ขาดให้คู่กรณีตกลงกันด้วยดีทำให้ค่าความเสียหายลดลงเพียงใด ก็ให้ทายาทโดยธรรมของ นายสมัครทั้งสามคนรับผิดชอบตามอัตราส่วนตามที่ศาลกำหนดให้นายสมัคร สุนทรเวช รับผิดชอบเพียงนั้น แต่ต้องรับผิดชอบไม่เกินทรัพย์มรดกของนายสมัคร สุนทรเวช ที่ตกทอดแก่ตน และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลบางส่วนตามส่วนของการชนะคดีในชั้นศาลปกครองกลางและในชั้นศาลปกครองสูงสุดแก่กรุงเทพมหานคร^{๓๕}

^{๓๔} สำนักข่าวอิสรา ๒๕ พ.ค. ๒๕๖๕. www.isranews.org

^{๓๕} ไทยรัฐออนไลน์ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๕. www.thairath.co.th

ในทางปฏิบัติความเป็นอิสระของการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีที่อาจถือได้ว่ามีความยากที่สุดที่จะบรรลุได้คือ ความมีอิสระจากผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐบาล ความเห็นของนักวิชาการกฎหมาย กระแสสังคมในขณะนั้น ตลอดจนทิศทางการเมือง และอื่น ๆ ที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นอิสระของตุลาการ ซึ่งภัยคุกคามดังกล่าวอาจได้รับการตอบโต้จากสาธารณชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์และอื่น ๆ ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันคนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นด้วยกับการพิจารณาตัดสินอรรถคดีของตุลาการอย่างเป็นอิสระตามกฎหมาย และยอมไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาตัดสินคดีตามกระแสทางการเมือง จึงทำให้ตุลาการยังคงสามารถพิจารณาคดีได้อย่างเป็นอิสระเที่ยงตรงตามบทบัญญัติของกฎหมายและนี่คือบทบาทที่เหมาะสมของตุลาการศาลปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย

๖. สรุป

ความเป็นอิสระในการตัดสินคดีของตุลาการศาลปกครอง ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งแบ่งแยกอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจนระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของตุลาการโดยอิสระจากแรงกดดันหรืออิทธิพลทางการเมืองจะเป็นหลักประกันความยุติธรรมและปกป้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และทรัพย์สินของประชาชน

ความเป็นอิสระของตุลาการศาลปกครองจะเป็นการหนุนหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการดังกล่าวปรากฏอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม ความพยายามของฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนผู้มีอิทธิพลทางการเมืองในการใช้อำนาจ เพื่อโน้มน้ำหนักและบ่อนทำลายความเป็นอิสระของตุลาการมีปรากฏให้เห็นในทุกยุคทุกสมัย

ในส่วนคำถามสำคัญของยุคสมัย ที่หลายภาคส่วนของสังคมมองว่าปัจจุบันเกิดวิกฤตศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรมไทย ทั้งตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ บางส่วนไม่พอใจต่อคำตัดสินของศาลต่าง ๆ อย่างไรก็ตามในส่วนของศาลปกครองแล้ว การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี จะยึดมั่นในการจำกัดการใช้อำนาจรัฐไม่ให้ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยมโนธรรมสำนึกในความเป็นอิสระทางปัญญาที่จะช่วยพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไทยให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติศาลปกครองและวิธีพิพาทภาคีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ภาษาต่างประเทศ

Montesquieu, C., ๑๗๔๘, *The Spirit of the Laws*, A. Cohler, C. Miller และ H. Stone (eds.),
Cambridge : Cambridge University Press, ๑๙๘๙. *The Universal Charter of the
judge*

สื่อ ELECTRONICS / WEBSITES

Basic Principles On The Independence Of The Judiciary สืบค้นหาจาก www.ohchr.org
Parliament.go.th